

För Riksdagen finnes ett särskilt skäl att taga i betraktande: om det gamla Kommerskollegiets hus blir ledigt, så kan dess tomt jemte Riksgäldskontorets användas till uppförande af ett ståtligt riksdagshus, och det nuvarande användas för departementens expeditioner och deras nya handlingar, eller till andra statens embetsverk och inrättningar.

I följd häraf föreslås, att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t genom sakkunniga personer låta utreda de i motiven påpekade förhållanden, och att kostnaden därför bestrides af statskassan.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1879.

Per Nilsson

i Espö.

N:o 83.

Af Herr **F. W. Dahl**: *Angående förhöjning af importtullen å sulläder.*

Från alla delar af landet hör man klagas öfver att vår industri är stadd i betänkligt sjunkande, att vårt folk saknar arbete, på samma gång staten lider under trycket af betydligt minskade inkomster. Folkrepresentanten måste vid sådant förhållande — om han rätt fattar sin ansvarsfulla ställning och vill samvetsgrant fylla dess åligganden — söka få klart för sig, hvar man företrädesvis har att spåra anledningarna till det så bittert öfverklagade tillståndet och derefter frimodigt uttala sin mening om de nödiga åtgärderna för dess snara afhjelpande. Hvad nu

först beträffar upphofvet till den betryckta ställning, hvori många grenar af vårt lands industri för närvarande sig befinna, så kan väl svårligen förnekas, att åtskilliga tillfälligt samverkande faktorer härvid torde böra tagas i betraktande. Några felslagna skördar, samtidigt med inträdda dåliga konjunkturer på grund af vacklande politiska förhållanden i utlandet, måste ju menligt återverka äfven på industrien. Men den djupast liggande orsaken, och som tyvärr icke är af öfvergående eller tillfällig natur, torde dock få sökas i statsekonomiska missgrepp på vår tullagstiftnings område. Att här inlåta mig på betraktelser af mera omfattande art, för stödjande af sådan uppfattning, vore dels obehöfligt — enär de nog vid annat tillfälle komma att göras gällande — dels derjemte olämpligt, då denna min motion begränsas af min afsigt att närmast fästa Riksdagens uppmärksamhet vid en enda, men måhända för ögonblicket den mest betryckta, gren af vår förut blomstrande industri, nemligen *lädertillverkningen*. Det är med afseende på denna, som jag utber mig att få förutskicka en kort utredning, innan jag vågar framlägga något förslag till dess upphjelpande.

Ingen torde kunna förneka, att läderberedningen intager ett framstående rum bland de industrigrenar, som väl få anses såsom ett lands nödvändigaste. Sedan århundraden har den också fortgått i de olika landen, och vanligen har den i hvarje land bedrifvits till sådan utsträckning, att det egna behovet af läder kunnat tillgodoses. Staternas åtgärder att upptaga importtull å läder hafva bidragit att stadga och betrygga denna näringsgrens utveckling. Hvad vårt eget lands läderindustri beträffar, så har den städse bedrifvits på ett sätt, som ej allenast kan anses såsom fullt tillfredsställande, utan jemväl hedrande för de svenska fabrikanterna. Detta framgår bland annat deraf, att under många år, intill 1869, blott $\frac{1}{6}$ å $\frac{1}{5}$ af hela läder- och skinnförbrukningen var importerad från utlandet. I denna import hade vårt grannland Norge största andelen, ett förhållande, hvaröfver så mycket mindre må klagas, som de i Norge tillverkade läderfabrikaten i allmänhet städse varit af god beskaffenhet. Men så småningom har ej allenast införseln af läder ökats, utan äfven förhållandet emellan förbrukningssumman och importmängden betydligt ändrats, så att införseln nu utgör $\frac{2}{5}$ af totalförbrukningen, och om härvid jemväl tages hänsyn till den samtida enorma stegringen af läderförbrukningen under senaste 15 åren, från *fem* till *tolf* millioner kronors värde, så framträder ännu betydelsefullare den omnämnda stegringen i mängden af importeradt läder.

Detta förhållande kan nu visserligen vittna godt om landets både förmåga och behof att konsumera läderfabrikat, på samma gång det tyckes antyda, att tillverkarne här ej äro i stånd att fylla behofvet; men då man gör sig mödan att undersöka, huru härmed rätteligen sig förhåller, så skall man finna, att på samma gång läderförbrukningen inom landet stigit från 9 till 12 millioner kronors värde, så har härstädes tillverkade fabrikat stannat vid 7 à 8 millioner kronor, hvilken senare siffra uppnåddes 1874, men sedermera nedgått till $6\frac{1}{2}$ millioner kronor, år 1877, d. v. s. omkring 20 % lägre än 1874 års tillverkningsvärde, under det att importen fortfarande ständigt ökats. Om man vidare tillser, hvarifrån denna ökning leder sitt ursprung, så finner man — med ledning af Kommerskollegii berättelser, hvilka jemte öfriga tillgängliga officiella källor sorgfälligt vid denna utredning begagnats — att, då Norge ännu 1871 med mer än hälften bidrog till fyllande af vårt importbehof, och Storbritannien med endast 10 %, förhållandet sedermera så ändrat sig, att Norges andel af importen 1877 nedgått till $\frac{1}{5}$, under det att Storbritanniens stigit till innemot $\frac{2}{3}$. Då totala läderimporten tillika ökats, så finner man med öfverraskning, att Storbritannien, som år 1871 försåg oss med läderfabrikat till värde af endast 151,000 kronor, deremot redan 1876 bidrager till vår import med 2,415,000 kronors värde, d. v. s. med omkring *sexton* gånger så stort belopp som fem år tidigare.

Nu vore väl ej så mycket skäl att klaga öfver detta förhållande i och för sig, om det fabrikat, hvarmed vårt land sålunda i växande mängd varder beskärmt, verkligen utgjordes af engelsk tillverkning. Men detta är dess värre icke förhållandet, utan England är härvid endast en transitoplats för nordamerikansk handelsvara, och det är just om denna senares beskaffenhet, som åtskilligt här torde böra öppet framläggas.

I norra delen af Nordamerikas Förenta Stater växer ymnigt en tall, »Hemlock-tallen» (*Pinus canadensis*), hvars bark är ganska rik på garfämnen och därför synnerligen lämpar sig att användas vid garfning. Man har dervid kommit under fund med, att hud eger förmåga ej allenast att upptaga hvad den för sin hållbarhet behöfver, utan jemväl en ytterligare qvantitet, såsom fyllnadsmedel. Garfämnetts värde utgör, såsom en hvar kan föreställa sig, ej mer än ett par procent af priset på färdigt läder, allra helst som tillverkningen sker mångenstädes invid skogen uti fabriker, som flyttas i den mån träden för barkens tillgodogörande blifvit nedfällda. Den här ofvan påpekade fyllning af läder kan ganska träffande sättas såsom motstycke till en åtgärd, som mindre samvetsgranna bomulls-

väfnadsfabrikanter tillåta sig, i det de lärt sig att i en gles och tunn väfnad fylla mellanrummen med stärkelse eller dylikt ämne, för att gifva tyget utseende af att vara en tung och värderik väfnad. Dock kan ett sådant fel hos en väfnad jemförelsevis mycket lätt af en köpare upptäckas, hvaremot svårligen genom yttre kännetecken kan afgöras, huruvida ett läder är i det inre rikt på garfämne. Endast en granskare med ovanlig detaljkunskap torde kunna med bestämdhet upptäcka ett sådant fel, i synnerhet när dylikt läder, såsom oftast är händelsen, säljes i redan färdiga skodon och sålunda ej är åtkomligt för närmare undersökning. För att ådagalägga den underhaltiga beskaffenheten af det importerade nordamerikanska fabrikatet, hafva af fullt kompetent person särdeles noggranna undersökningar anstalts, hvilkas resultat dels af hosföljande bilagor utvisas och dels vid frågans behandling framdeles torde kunna tillhandahållas, och hvaraf framgår, att med hänsyn till styrka vid sträckning svenska och amerikanska fabrikat förhålla sig mindre olika, än då nötning verkstälts. För vanligt behof — skoslitning — är denna senare tydligen den viktigaste faktorn, och i sådant hänseende har undersökningen gifvit vid handen, att det amerikanska lädret med ungefär $\frac{1}{3}$ i hållbarhet understiger det svenska. Visserligen stå prisen pr skålpund läder också något när i enahanda förhållande till hvarandra; men för konsumenten — för så vidt ej skomakaren allena skall såsom sådan tagas i betraktande — ställer sig det amerikanska lädrets prisbillighet naturligtvis blott skenbar, emedan arbetslönen ju i båda fallen torde vara densamma, och t. ex. tre par sulor af det amerikanska s. k. Hemlocklädret ej motsvara mer än två par af väl beredt svenskt läder. Jag är ingen vän af för mycket i detalj gående sannolikhetsberäkningar, men *en* sådan torde väl tillåtas här framlägga. När t. ex. 3 par amerikanska sulor à 90 öre kosta kronor 2: 70 och 3 arbetslöner à 1 kronor utföras med 3 kronor, eller sammanlagdt 5: 70, så kosta 2 par svenska sulor, à 1: 25, 2 kr. 50 öre och med tillagd arbetslön à 1 kronor tillsammans 4 kronor 50 öre, hvadan en behållning af 1 kronor 20 öre uppstår för den, som förbrukar svensk vara. Då nu ett par sulor väger omkring 80 ort, och man kan antaga, att af den från England år 1877 importerade mängden af läder, uppgående till 2,26,9579 skålpund, åtminstone $\frac{9}{10}$ utgöra s. k. Hemlockläder, så uppstår — äfven om blott $\frac{2}{3}$ häraf begagnats till sulor — en approximativ förlust för den skoslitande allmänheten af närmare 700,000 kronor för år, som kunnat undvikas genom begagnande af svensk tillverkning.

Att det amerikanska lädrets handelsvärde ej ens i dess hemland skattas

synnerligen högt, torde framgå af det förbud, som der förefinnes mot användning af Hemlockläder i den nordamerikanska armén. Jag vet dock ej, huruvida likartadt förbud i vårt land förefinnes och i sådan händelse behörigen efterlefves. När man nu besinnar, att Nordamerika, med dess strängt protektionistiska lagstiftning, skyddar sin lädertillverkning genom en importtull på sulläder, flerdubbelt större än vår, så tränger sig på betraktaren den nedslående vissheten, att antingen den svenska läderindustrien måste duka under i den ojemna striden, eller, hvad nästan värre vore, taga sin tillflykt till något försämringsmedel å varan, för att kunna hålla sig uppe gent emot denna öfverväldigande konkurrens.

Flera läderfabriker hos oss hafva under de senaste åren nödgats nedlägga sin verksamhet, och hvarthän jag vändt mig, för att finna nödiga upplysningar om ställningen, har allmänt den öfvertygelsen uttalat sig, att inom kort tid — så framt ej de nu rådande förhållandena ändras — lädertillverkning måste i vårt land blifva omöjlig.

Under sådana omständigheter gör man sig först den frågan: Är lädertillverkningen en för vårt land naturlig industri, och förtjenar den af sådan anledning att af statsmakterna tagas i hägn?

Utöfver hvad som redan anförts torde härvid förtjena betraktas, att till garfning behöfves ek- och björkbark, af den förra omkring 5 skålpund till hvarje skålpund läder, och att den härigenom uppkommande afkastningen af våra ekskogar är för åtskilliga delar af landet betydande. Att garfverinäringens allt mera tryckta ställning verkat förlamande äfven på barkafsättningen, visar sig deraf, att under åren 1872—1876 utförseln af bark fördubblats; ty det torde väl svårligen falla någon in att förklara detta förhållande genom någon samtidigt ökad ekproduktion. Att nedläggande af den inhemska läderfabrikationen skall trycka ned prisen på svenska råhudar, är väl själfklart. En ytterligare omständighet, som likväl icke får lemnas utan beaktande, är den svårighet vi skulle möta för fyllandet af landets behof af läder, såväl till vanlig förbrukning, som för krigsbehof, i händelse någon gång blockad af våra hamnar skulle inträffa.

Om nu den här ofvan först framställda frågan gerna torde böra jakande besvaras, så återstår att besvara en annan fråga: Hvad *kan* och *bör* göras för att på lämpligt sätt hägna och stödja vår allt mera sjunkande läderindustri?

Såvida det står klart för en hvar, som haft vilja och förmåga och derjemte tillräckligt tålmod att skärskåda frågan i dess många detaljer, att denna industrigrens förfall hos oss daterar sig från den tid, då en

alltför låg införseltull lockade importörer att på den utländska marknaden söka ett fabrikat, som med ett någorlunda antagligt utseende, i trots af sämre beskaffenhet, dock genom sin prisbillighet kunde betinga vidsträckt spridning och snabb omsättning; så torde botemedlet näppeligen varda annorstädes funnet, än uti en stegrad tullsats å läder, så afpassad, att derigenom en underhållig fabriksprodukt kan hållas borta från vår inhemska marknad och det för tillverkare i vårt land göres möjligt att genom fortfarande tillverkning af ärligt och sorgfälligt beredda produkter framgångsrikt uthärda täflan med det bästa, som utlandet kan hafva att erbjuda oss.

Då det icke är läderindustrien i vårt land allena, utan äfven i många andra delar af Europa, som på liknande sätt hotas med undergång, genom det s. k. Hemlocklädrets inträngande på alla marknader, så torde vara skäl att tillse, huru man annorstädes antingen redan skyddat sig mot faran eller åtminstone förbereder sig på verksamma åtgärder mot densamma. Från Norge t. ex. har jag haft tillgång till ett andragande, som ett stort antal idkare af läderfabrikation tänkt ställa till regeringen, om afgifvande till Stortinget af en proposition, i syfte, att antingen tullen på amerikanskt sulläder må höjas till 25 öre pr skålpund, eller, för den händelse en differentialtull icke anses kunna genomföras, tullen på allt utländskt sulläder må varda höjd med lämpligt belopp. I detta andragande omförmäles äfven, huruledes omkring 400 af de betydligaste läderfabrikanterna i Tyskland ämnade sistlidna år till styrelsen ingå med anhållan om förhöjning af tullen på läder, hvarvid de framhålla en tillsats af 36 Rmk pr 100 skålpund såsom nödvändig, såvida den inländska produktionen skall kunna upprätthållas. Till och med i England, som genom sina vidsträckta förbindelser i alla verldsdelar borde kunna ega lättaste tillgång att förskaffa sig billiga råämnen, och som på grund af öfverlägsen teknisk skicklighet och rikt tillflöde af billigt kapital skulle synas i stånd att upptaga konkurrensen med hvilket land som helst i världen, höja sig allt flera röster i de anseddaste facktidningarna med påyrkande af en lämplig tull på amerikanskt läder, såsom det enda medel, hvarigenom ett betydligt tillbakaskridande i den engelska läderindustrien skall kunna förebyggas. Frankrike skyddar sin lädertillverkning mot öfversvämning af Hemlocklädret genom en differentialtull af 54 francs pr 100 kilo., eller omkring 20 öre pr skålpund. Detta exempel har följts af Österrike, som från den 1 Januari sistlidna år pålagt amerikanskt sulläder differentialtull. Danmark skyddar sin läderindustri med en tull af

omkring 17 öre pr skålpund. Ryssland har en tull af 4 Rubel 70 kopek pr Pud, d. v. s. omkring 38 öre pr skålpund, Spanien 1,35 franc pr kilo., omkring 48 öre pr skålpund. Hvad slutligen angår Amerika sjelft, så utestänger det all införsel af det bättre europeiska sullädet genom tull till 15 procent af värdet. De angifna tullsatserna, samtliga lånade ur det norska andragandet, afse således norska vigtförhållanden. Af det anförda framgår emellertid, huru jemförelsevis skyddslös vår inhemska läderindustri, med en tullsats af 6 öre pr skålpund, är i förhållande till samma näringsgren i andra länder, allt under det, såsom ur officiella amerikanska uppgifter framgår, Hemlockläder till Europa importerades 1869 till ett värde af 132,700 dollars, 1870 till ett värde af 278,900 dollars, 1874 till d:o af 4,843,000 dollars och 1876 till d:o af 6,315,000 dollars. Hit importerades beredt sulläder år 1871 till qvantitet af 570,796 skålpund, men år 1876 af 3,399,117 skålpund och 1877 af 3,106,000 skålpund.

Utan att vilja förneka, det frihandelns grundsatser, rätt förstådda och med klok varsamhet tillämpade, kunna utöfva ett välgörande inflytande både genom att egga den inhemska industrien till vaken täflan med utlandets och bereda konsumenterna bästa vara till billigaste pris, så kunna väl, med stöd af numera vunnen dyrköpt erfarenhet, åsigterna enas derom, att vårt lands näringslif, städse kämpande under trycket af dyrare och knappare förlagskapital samt ännu outvecklade arbetsskicklighet på flera områden, näppeligen var rustadt att upptaga den konkurrens med utlandets kraftigt utvecklade industri, hvilken måste vara den nödvändiga följden af en alltför hastig systemförändring på tullagstiftningens område.

I hvad mån den ännu under innevarande år gällande handelstraktaten med Frankrike kan lägga hinder i vägen för ett tillräckligt höjande af importtullen å sulläder, är jag ej i tillfälle att säkert bedöma; men då importen af franskt sulläder under senaste åren inskränkts till en obetydlighet, såsom t. ex. under 1877 *sex* skålpund, så torde giltig grund finnas för det antagandet, att en förhöjning af tullsatsen utöfver det belopp, som traktatsenligt vore det högsta, ej torde från Frankrikes sida möta synnerlig invändning. Utvägen att stadga en differentialtull på amerikanskt läder torde stöta på praktiska svårigheter, oaktadt Hemlocklädet lätt nog igenkännes på dess röda färg, och såväl Frankrike som Österrike lära utan svårighet uppbära sådan.

För att nu i korthet sammanfatta hvad jag här ofvan haft för afsigt att ådagalägga, tillåter jag mig framhålla, att vår förut lifskraftiga inhemska läderindustri hotas med snar undergång genom det amerikan-

ska Hemlocklädret; att detta, såsom af bilagorna framgår, visat sig vid sorgfällig undersökning af Stockholms handelskemist vara oerhördt underlägset vårt svenska läder, och att det således måste få betraktas såsom högst angeläget, att någon snar och kraftig åtgärd vidtages för att från vår inhemska marknad, åtminstone till väsentlig del, aflägsna en produkt, hvars underhaltiga beskaffenhet den förbrukande allmänheten sällan är i stånd att sjelf bedöma. Då emellertid importförbud ej är tjenligt, samt differentialtull af åtskilliga skäl måhända opraktisk, så vågar jag, till hägnande af en för landet enligt min mening oundgänglig industrigen, värdsammast föreslå,

att Riksdagen beslutar en förhöjning af importtullen å sulläder till samma belopp, som var gällande före afslutandet af handelstraktaten med Frankrike.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles värdsamt.

Stockholm den 28 Januari 1879.

J. W. Dahl.

(Afskrift.)

Då mängden lädersubstans i läder torde anses vara det mått man från kemisk synpunkt bör använda för bedömande af läders qualité, hafva ytterligare ett antal läderprof, inlemnade genom Herr C. Hallströms försorg, blifvit underkastade kemisk analys, hvaraf resultatet härå följer på 100 delar.

	Fuktighet.	Lädersubstans.	Aska.
Prof från Fischer i Norrköping	15,81	53,1	0,30
» » Palmén & Söner, Borås	16,18	51,8	0,52
» » M. Levison, Göteborg	9,70	50,0	0,38
» » Brandelius, Stockholm	10,10	54,3	0,12
» » Trapp, Helsingborg	17,06	54,3	0,64
» » Amerikansk Hemlock 1:a	14,69	40,9	0,80
» » » » halftjock	15,10	35,2	0,46
» » » » Stjert	15,20	34,9	0,42

Medium af halten lädersubstans i de svenska profven är 52,7 procent.
D:o d:o i de amerikanska är 36,7 procent.

Förhållandet mellan dessa ämnens värde sins emellan är alltså som
100: 143, hvilket härigenom meddelas.

Stockholm den 25 Januari 1879.

A. Werner Cronqvist.

(Afskrift.)

Då tydligt är, att värdet af ett sulläder väsentligen beror af dess förmåga att emotstå nötning, hafva med hvarandra fullt likställiga försök blifvit utförda på det sätt, att lika stor yta af lädersorterna under lika lång tid och med lika stor belastning fått släpa samma väglängd (30,000 fot) utefter omkretsen af en slipsten.

Härvid profvades läderstycken från 3 olika ställen af fyra hudar och gäfvo till resultat:

Amerikanskt Hemlockläder

7,41, 7,49, 7,35, 7,37, 6,59 gram afnötning, medium 7,17 gram.

Svenskt sulläder från Lilljedahl i Sölvesborg och Lundin i Stockholm

5,98, 6,09, 5,49, 5,38, 4,44 gram afnötning, medium 5,47 gram.

Förhållandet i nötning mellan amerikanskt och svenskt sulläder af de prof, som här undersökts, är 100: 132.

Dessa försök fortsättas.

Stockholm den 25 Januari 1879.

A. Werner Cronqvist.